

REPERE METODOLOGICE ALE INSTRUIRII STUDENȚILOR CERAMIȘTI

METHODOLOGICAL LANDMARKS OF TRAINING STUDENTS CERAMISTS

MARIANA CARP,

lector universitar,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice¹,

doctorandă,

Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă

CZU [738.021+738.5]:378.147

Scopul principal al disciplinelor din cadrul cursului „Ceramica artistică” constă în formarea abilităților și competențelor artistico-tehnologice ale studenților. În procesul de creație artistică, pentru crearea ceramicii artistice se realizează un obiectiv important, care prevede pregătirea studenților în autoorganizare creativă, artistică și pedagogică a activității pe baza unor puncte de vedere cu privire la specificul decorativ, creativ, abilități și competențe de lucru cu materiale ceramice.

Disciplinele teoretice de specialitate ale cursului „Ceramica artistică” includ studierea aprofundată a proprietăților fizice și caracteristicile tehnologice ale argilei, modalitățile de prelucrare, modelare și decorare a acesteia.

Disciplinele practice de specialitate includ teme și sarcini, în care studenții formează competențe de modelare/creare a produselor ceramice prin diferite tehnologii: modelarea manuală, turnarea în forme de ipsos, aplicarea tehnicilor de bază sculpturale și decorative.

Cuvinte-cheie: studenți, curs de Ceramică artistică, plan de învățământ, competențe

The main aim of the course „Artistic Ceramics” is to form the students’ artistic-technological abilities and competences. In the process of artistic creation for creating ceramic art is achieved an important objective, which provides training students in self-creative, artistic and pedagogical activity on the basis of some points of view regarding the decorative, creative specifics, abilities and skills of working with ceramic materials.

---

¹ E-mail: carp.mariana@mail.ru

Specialized theoretical disciplines of the course „Artistic Ceramics” include an in-depth study of the physical properties and technological characteristics of clay, ways of its processing, modelling and decorating.

Specialized practical disciplines include subjects and tasks, in which the students form skills for modelling/creating ceramic products through various technologies: manual modelling, casting in plaster forms, application of sculptural and decorative basic techniques.

Keywords: students, course of Ceramic Art, curriculum, skills

Introducere

Arta fabricării diverselor produse din lut ocupă unul din locurile de frunte în creația decorativă a popoarelor lumii. Ceramica are individualitate fizico-chimică [1 p. 30-31], mecanică și estetică proprii numai ei. Pentru a avea succes studenții trebuie să posede gust artistic și imaginație, dar, de asemenea, cunoștințe și competențe în diverse modalități de modelare/fasonare a produselor din argilă, decorare, glazurare, uscarea și arderea. Pentru a crea produsele ceramice sunt necesare cunoștințe despre proprietățile materialelor utilizate, precum și modificările lor în decursul procesului tehnologic, cu privire la modalitățile de prelucrare și finisare a produselor ceramice [2 p. 110-111].

Formarea *competențelor* artistico-tehnologice ale *studenților* este scopul principal al cursului de formare a viitorilor specialiști în domeniul artei ceramice. În procesul de creare a *ceramicii artistice* se realizează un obiectiv important, cum ar fi pregătirea *studenților* în auto-organizarea creativă, artistică și pedagogică a activității pe baza unor puncte de vedere cu privire la specificul decorativ, abilități și competențe de lucru cu materiale ceramice.

Componentele și structura planului de învățământ

Conform ordinului Nr.1045 din 29 octombrie 2015, Chișinău, cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Planului – cadru pentru studii superioare (ciclul I – licență, ciclul II – master, studii integrate, ciclul III – doctorat) [3], *Planul de învățământ* include patru componente definitorii:

- a. componenta *temporală*, care reprezintă modul de planificare în timp a procesului de formare (săptămână, semestru, an, ciclu), unitatea principală de măsură a procesului de formare fiind creditul de studiu ECTS;
- b. componenta *formativă*, care reprezintă modul de distribuire a unităților de conținut (unitate de curs, pachete de cursuri, module);
- c. componenta *acumulare*, care reflectă modalitățile de alocare a creditelor de studiu ECTS;
- d. componenta *evaluare*, care reprezintă modalitățile de evaluare curentă și finală a finalităților de studiu și competențelor obținute de student la unitatea de curs/modulele respectiv.

Planul de învățământ a specialității *Ceramica artistică* la *ciclurile I și II* se structurează în următoarele compartimente:

- a. Foaia de titlu; include date despre facultate, domeniul general de studii, domeniul de formare profesională, specialitate (*Ceramică artistică*), numărul total de credite de studiu, titlul obținut la finele studiilor, baza admiterii (studii liceale, studii medii de specialitate, studii superioare), forma de organizare a învățământului;
- b. Calendarul universitar; (anul de studii, activități didactice, sesiuni de examene, stagiul de practică, vacanțe);
- c. Planul procesului de studii pe semestre/ani de studii; unități de curs obligatorii, unități de curs opționale (denumirea unității de curs, total ore, contact direct, studiu individual, numărul de ore pe săptămână, forma de evaluare, nr. de credite);
- d. Stagiile de practică; stagiile de practică (1. practica de specializare: pr. de inițiere, pr. etnografică, pr. de creație; 2. practica de licență (de cercetare, documentare, redactare finală a tezei de licență));
- e. Formele de evaluare finală la unitățile de curs/ modulele oferite; *planul de învățământ* la modulul psiho-pedagogic, examenul de licență;
- f. Lista unităților de curs la libera alegere;

- g. Matricea corelării finalităților de studiu a programului cu cele ale unităților de curs/modulelor. Finalitățile de studiu/rezultatele învățării sunt parte a standardelor naționale și numărul acestora, conform practicilor europene, se recomandă să fie limitat la 6-8.

Specialitatea *Ceramica artistică* include discipline teoretice și practice. Disciplinele teoretice de specialitate (*Istoria ceramicii, Tehnologia*) ale cursului *Ceramica artistică* includ studierea aprofundată a proprietăților fizice și caracteristicile tehnologice ale argilei, modalitățile de prelucrare, modelare și decorare a acesteia. Disciplinele practice (*Tehnologia, Lucrul în material și Tehnici în ceramică, Proiectul, Practica de inițiere, Practica etnografică, Studiul formei și volumului*) conțin sarcini care ajută studenții la formarea competențelor de modelare/creare a produselor ceramice prin diferite tehnologii: modelarea manuală, turnarea în forme de ipsos, tehnicile de bază sculpturale și decorative:

- Instrumente și materiale;
- Reguli de securitate și igienă;
- Elaborarea schițelor, proiectelor tehnice, artistice;
- Modelarea produselor ceramice;
- Decorarea produselor crude;
- Modelarea plasticii mici;
- Fabricarea formelor de ghips;
- Modelarea produselor prin metoda rotirii la roată;
- Modelarea produselor prin metoda turnării barbotinei în forme de ghips;
- Modelarea produselor ceramice prin metoda presării în forme de ghips
- Aplicarea glazurii, pigmentilor, oxizilor etc.;
- Tehnici picturale pe lut și porțelan.

În primul an de studiu activitățile sunt axate pe formarea cunoștințelor de bază și aptitudinilor practice ale studenților în domeniul de pregătire, de prelucrare și de finisare a produselor din lut. Pe parcursul anului doi de studiu se pune accentul pe crearea desenelor tehnice și artistice al produselor ceramice, schițelor, crearea miniaturilor produselor ceramice, urmate de modelarea obiectelor ceramice. În anul trei și patru se studiază aprofundat proprietățile fizice și caracteristicile tehnologice ale argilei, modalitățile de prelucrare a acesteia, se elaborează compoziții complexe. De asemenea, acest interval de timp presupune elaborarea, argumentarea și punerea în aplicare a proiectului/lucrării create [2 p. 110-111].

Conținutul și competențele de valorificare a cursului *Ceramica artistică*

Prin activitățile preconizate în cadrul disciplinelor cursului *Ceramica artistică* se realizează următoarele obiective:

- se dezvoltă gândirea creativă în proiectarea, de uz casnic, decorativă și arhitecturală a ceramicii;
- se achiziționează abilități de a desena, de a construi diferite tipuri de perspective;
- se învață principalele etape de proiectare – stabilirea sarcinilor, plan, efectuarea lucrărilor de cercetare;
- se formează *competențele* de modelare a produselor ceramice de uz, decorative și arhitecturale;
- se dezvoltă abilitățile de modelare;
- se aplică consecutivitatea etapelor de modelare, (pregătirea materiei prime, modelarea, uscarea, decorarea, arderea);
- se învață diverse tehnici de realizare a *ceramicii artistice*;
- se formează orientarea profesională a viitorilor profesori a artei ceramice;
- se educă gustul estetic, elaborarea criteriilor de evaluare a ceramicii.

Conținutul desfășurat al temelor

Tema 1. Introducere. Scopul, obiectivele, conținutul cursului *Ceramica artistică*. Tipurile artei ceramice. Diferențele tipurilor ceramice (materiale și moduri de prelucrare tehnologică). Caracteristici

generale ale materialelor ceramice. Lutul, șamota, porțelanul, faianța. Alegerea maselor ceramice și pregătirea lor la locul de muncă. Instrumente și echipamente de bază. Ciclul tehnologic de fasonare a produselor ceramice: modelarea, decorarea produselor crude, uscarea, arderea, decorarea produselor utilitare, decorative, arderea. Modalități de fasonare a vaselor de ceramică lucrate manual. Procedee tehnologice de turnare a articolelor ceramice (factorul formării) [4]. Modalități de decorare a produselor crude: sgraffito, ștanțare și alte tehnici de facturare.

Tema 2. Istoria de dezvoltare a ceramicii în Moldova. Centre de producție ceramică. Materiale pentru producția de bază și procedeele tehnologice de fabricare a produselor. Moștenirea populară. Materiale plastice în creația artiștilor artei decorative în sec. al XX-lea. Tehnici de decorare și ardere a produselor ceramice.

Tema 3. Relieful decorativ modular. Modulul [5]. Stilizarea imaginii, caracteristici compoziționale, subiect individual și compoziții ornamentale. Etapele de realizare a modulelor cu ajutorul formelor e ghips. Modalități de creare a reliefului; pregătirea modelului, scoaterea formei din ghips, fabricarea modulului prin metoda presării în formă. Uscarea, arderea, pictura cu angobe sau glazuri, arderea.

Tema 4. Vas ceramic complex din forme asimetrice. Principii de proiectare. Relația dintre formă și decor. Distincția obiectelor cu funcția utilitară și decorativă. Specificul formelor ceramice în dependență de caracteristicile materialului și de tehnologia de modelare.

Тема 5. Modelarea plasticii mici/sculptură [6 p. 151]. Preponderența sculpturală a formei și expresia facturii predominante asupra culorii. Caracteristica și gradul de integritate, perfecțiunea formei. Formă-materie, formă-conținut. (generalizarea, stil). Stilizarea imaginii sub influența cerințelor materialului și scopul creării unei forme originale. Interpretare individuală. Cerințe constructive asupra formelor mari și utilizarea argilei refractare (șamotei) - material de bază a ceramicii arhitectural-artistice. Uscarea, arderea.

Tema 6. Modelarea farfuriei decorative cu decor în relief/ornament în forma de ghips. Metoda presării. O combinație de relief și decor. Schițe. Motivele – natura statica, peisaj, arhitectură, flora, fauna, imagini stilizate zoomorfe sau antropomorfe. Pictură cu angobe, decor reliefat, relieful „cloisonné-secționat”, „перегородчатый” sau contra-relief etc. Uscarea, arderea, decorarea produselor utilitare și decorative.

Tema 7. Obiecte pentru interior. Conceptul „elemente de ansamblu”. Crearea instrumentelor de ansamblu: compoziție, stil, unitate figurativă/formală. Motiv condiționat de spațiu și stilizarea imaginii. Raportul obiectelor decorative din set/compoziție – pe principiile unității și diversității. Modelarea manuală al produselor, decorarea produselor crude, Uscarea, arderea, decorarea produselor utilitare și decorative.

Tema 8. Modelarea în ghips. Confecționarea modelului, caracteristicile sale. Pregătirea modelului de la înlăturarea formei. Forme simple și complexe. Ghips, proprietățile sale. Instrumente pentru lucrul în ghips. Obținerea soluției. Arbori și fasonarea formei. Modalități de fasonare a produselor ceramice în forma de ghips.

Tema 9. Modelarea unui serviciu de ceai/cafea. Metoda turnării cu barbotină. Proprietățile ghipsului. Forma de ghips. Echipament și instrumente.

Tema 10. Metoda turnării produselor ceramice cu barbotină în forme de ghips. Ghips, proprietățile sale. Realizarea modelelor. Forme și confecționarea lor. Forme simple și complexe. Pregătirea locului de muncă. Barbotina. Modalități de turnare. Prelucrarea produselor turnate. Uscarea produselor, contracția, arderea. Modalități de decorare a pieselor turnate.

Tema 11. Modelarea setului de vase (ulciur cu căni, vase etc.). Modelarea vaselor la roata de olărit. Pregătirea materiei prime. Reguli de securitate. Echipament și instrumente. Cizelarea. Uscarea. Decorarea. Glazurarea. Arderea.

Tema 12. Panou decorativ plasat într-un spațiu închis. Formatul cu conturul deschis, (compoziție deschisă, închisă) relief plat, basorelief, etc. O varietate de subiecte. Stilizarea și prelucrarea formelor în imaginea reliefului. Decorativul și monumentalul în relief. Inserții decorative pentru interior și alte

variante de aplicare. Caracteristici tehnologice de execuție al produselor mari și plate. Posibilitățile soluțiilor sintetice (amestec de ceramică cu alte materiale).

Tema 13. Sculptură decorativă pentru interior de forme mici. Forma. Volumul (plin-gol). Sculpturalul [7]. Caracteristici decorative ale sculpturii și metode de modelare în ceramică (bust, figură). Diversitatea tematicii. Caracteristici stilistice și interpretarea plastică.

Tema 14. Modelarea formei mari ceramice pentru grădina de iarnă, parc (vaze, ghivece, decorative, plastică mică). Motivele: zoomorfe, antropomorfe, folclorice, tematice. Modelarea manuală al sculpturii. Metoda plastului sau metoda inelară. Argila refractară. Prelucrarea/cizelarea, șlefuirea siluetei, textura elementelor decorative. Uscarea, decorarea, arderea.

Cursului de *Ceramica artistică* prevede și teme destinate *studentilor* ceramiști pentru studiu individual (Tabelul 1).

Tabelul 1. Teme pentru studiu individual în cadrul disciplinelor cursului *Ceramica artistică*

Nr.	Teme	Sarcini
1.	Clasificarea și proprietățile materialelor pentru fabricarea produselor din ceramică.	Referat
2.	Compoziția maselor ceramice. Porțelan, faianță, șamotă, lut.	Referat
3.	Materiale pentru decorarea produselor ceramice (angobe, glazuri, oxizi)	Alegerea unui material și executarea probelor la cuptor
4.	Forme vegetale din natură, utilizarea lor în procesul de muncă pentru a genera facturi și decorarea suprafețelor produselor ceramice.	Schițe, probe în lut
5.	Tehnici de modelare a ceramicii Roata de olărit	Exerciții la roata de olărit
6.	Tehnici de modelare a ceramicii Presarea	Exerciții de presare
7.	Tehnici de modelare a ceramicii Turnarea cu barbotină	Exerciții de turnare
8.	Artizanatul din lut în Moldova	Vizitarea muzeelor, atelierelor de creație
9.	Ceramica popoarelor Lumii	Vizionarea și studierea cataloagelor electronice
10.	Pictura cu glazuri (tehnici)	Executarea probelor la cuptor
11.	Glazuri și emailuri	Executarea probelor la cuptor
12.	Jucării populare din ceramică Fabricarea unei jucării, folosind diferite metode de modelare manuală (plastică, constructivă, combinată).	Executarea unei jucării
13.	Plastica mică	Executarea unei plastici, respectând toate etapele de lucru.
14.	Medalia	Executarea unei medalii, respectând toate etapele de lucru.
15.	Cuptoare de ardere a ceramicii	Studiu de caz
16.	Ceramica profesionistă din Moldova. Ceramiști autohtoni și creația lor	Executarea unei lucrări expoziționale.

Ca urmare a valorificării cursului *studentii* vor învăța:

- metodologia de proiectare în serie și unică a obiectelor de ceramică, metoda de calcul al parametrilor ergonomici de proiectare, construirea produselor ceramice de uz casnic;
- instrumentele și materialele necesare pentru fabricarea produselor ceramice de toate tipurile;
- modul de preparare a materialelor și proprietățile lor (procesul tehnologic); densitatea și vâscozitatea în termeni procentuali; principalele tipuri de argilă și proprietățile lor;

- principalele modalități de modelare și decorare a ceramicii;
- tehnologiile moderne de fabricație a produselor ceramice;
- metode de analiză a lucrărilor și operelor de artă ceramice și criteriile de evaluare a calității artistic-interpretative.

Mijloacelor tehnice utilizate în cadrul orelor de ceramică sunt necesare pentru realizarea cu succes a produselor ceramice (Tabelul 2).

Tabelul 2. Lista mijloacelor tehnice utilizate în cadrul orelor de ceramică:

Nr.	Denumire
	Cuptor.
	Dulapul de uscare.
	Roata de olărit electrică.
	Tambur pentru prepararea lutului.
	Strung pentru ghips.

Concluzii

În final putem concluziona că condițiile de bază a formării expresivității plastice decorative în procesul de creare a produselor ceramice sunt: familiarizarea cu arta profesională și arta populară; studierea caracteristicilor tehnologice a materialelor ceramice (fizice și chimice) care influențează direct plasticitatea operei. Prin urmare și studiul istoriei artei ceramice, proprietățile tehnologice ale diferitelor tipuri de ceramică (șamota, porțelanul, faianța), principalele modalități de formare și decorare a produselor ceramice, găsirea posibilităților expresive sunt în atenția principală în programul de studiu.

În *planul de studii* întocmit de profesor, sunt reflectate activitățile practice și exercițiile de laborator, elaborarea schițelor, proiectelor, lucrul în material, activitatea independentă a *studenților*: colecțarea și studierea materialelor de referință, teme, realizarea schițelor, probelor; raportul studenților despre participările la conferințe științifice, referate, participări la tabere de creație și expoziții.

Executarea instruirii practice și exercițiile de creație, sub îndrumarea profesorului sunt metode principale de studiere în cadrul disciplinelor de specialitate ale *cursului Ceramica artistică*, care asigură însușirea cunoștințelor teoretice, dezvoltarea abilităților creative, cât și achiziționarea *competențelor* artistico-tehnologice.

Referințe bibliografice

1. БУРЛАКОВ, Г. С. *Основы технологии керамики и искусственных пористых заполнителей*. Москва: Высшая школа, 1972.
2. CARP, M., HUBENCO, T. Aspecte ale predării cursului de ceramică în învățământul artistic superior. In: *Valorificarea strategiilor inovatoare de dezvoltare a învățământului artistic contemporan*: Vol. Conf. șt.-practice intern., ed. a 2-a, 15-16 iun. 2018. Coord. Tatiana Bularga, Bălți, 2018, pp.109-116. ISBN 978-9975-3267-1-1
3. *Ordin Nr.1045 din 29 octombrie 2015, cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Planului-cadru pentru studii superioare* [online]. [accesat 8 oct. 2018]. Disponibil: http://usm.md/wpcontent/uploads/ordinul_nr.1045_din_29.10.2015_plancadru_pentru_studii_superioare_ciclul_i_licent_ciclul_ii_-_master_studii_integrate_ciclul_iii_doctorat.pdf
4. ЛУКИЧ, Г. Е. *Конструирование художественных изделий из керамики*. Москва: Высшая школа, 1979.
5. ВОЛКОТРУБ, И.Т. *Основы комбинаторики в художественном конструировании*. Киев: Вища школа, 1986.
6. CARP, M. Diversitatea formelor plastice în ceramică. In: *Studiul artelor și culturologie: istorie, teorie, practică*, 2017. Chișinău: Notograf Prim, 2017, nr. 2 (31), pp.148-152. ISSN 2345-1408.
7. БОТЕЗ-СРАЙНИК, А. *Arta Formei*. București: Editura Orator, 1983.